

Likumprojekta „Grozījums Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonu izdienas pensiju likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	Satversmes tiesas 2013.gada 8.novembra spriedums lietā Nr.2013-01-01
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	<p>Ar Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2013.gada 8.novembra spriedumu lietā Nr.2013-01-01 (turpmāk – spriedums) atzina, ka Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonu izdienas pensiju likuma (turpmāk – Likums) 3.panta 3.punkts, ciktāl tas neparedz izdienas stāžā ieskaitīt dienestu Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs, neatbilst Latvijas Republikas Satversmes 91. un 109.pantam.</p> <p>Patlaban spēkā esošā Likuma 3.panta 3.punkta redakcija nosaka, ka izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – Birojs) amatpersonām ieskaita laiku, kas nodienēts Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs. Vērtējot šīs normas atbilstību Satversmes 91.panta pirmajam teikumam, kurā konstitucionālā līmenī ir nostiprināts tiesiskās vienlīdzības princips, proti, ka „visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā”, Satversmes tiesa sākotnēji izvirzīja vairākus uzdevumus, tostarp noskaidrot:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos ar Biroja amatpersonām; 2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām; 3) vai šādi attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (<i>sk., sprieduma 10.punktu</i>). <p>Vispirms Satversmes tiesa norāda, ka Biroja amatpersonas attiecībā uz tiesībām saņemt izdienas pensiju atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos ar tādām personām kā militārpersonas, Satversmes aizsardzības biroja darbinieki, iekšlietu sistēmas darbinieki ar speciālajām dienesta pakāpēm un prokurori (<i>sk., sprieduma 11.1.punktu</i>), un šādu secinājumu pamato ar apsvērumu, ka Biroja amatpersonu izdienas pensijas pieder pie izdienas pensiju grupas, kurā ietverti divi kumulatīvi – vienlaicīgi īstenojami mērķi, t.i.:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kompensēt darbspēju priekšlaicīgu zaudējumu konkrētajā profesijā un b) kompensēt dienesta laikā noteiktos papildu ierobežojumus un slodzi, kā arī sekmēt attiecīgo dienestu un institūciju kvalitatīvu darbību.

Savukārt, lai noteiktu, vai minēto iestāžu amatpersonas un darbinieki ir savstarpēji salīdzināmi ar Biroja amatpersonām, Satversmes tiesa veica iestāžu funkciju salīdzināšanu un konstatēja, ka Birojs ir gan operatīvās darbības subjekts, gan izmeklēšanas iestāde (*sk., Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 8.panta pirmās daļas 2.punktu*) un vienīgi Valsts policijas uzdevumi sakrīt ar Biroja uzdevumiem, kā, piemēram, saukt personas pie administratīvās atbildības un piemērot sodus par administratīviem pārkāpumiem, savas kompetences ietvaros atklāt Krimināllikumā paredzētos noziedzīgos nodarījumus un meklēt personas, kas izdarījušas noziedzīgos nodarījumus. Satversmes tiesa iestāžu funkcijās saskatīja līdzību arī ar prokuratūru kā tiesībaizsardzības iestādi, kas ir tieši saistīta gan ar izmeklēšanu, gan operatīvo darbību, jo saskaņā ar Prokuratūras likuma 2.panta 1.punktu prokuratūras funkcijās ietilpst pirmstiesas izmeklēšanas un operatīvo darbību uzraudzīšana. Tādējādi secināms, ka abas personu grupas, t.i., policijas darbinieki ar speciālajām dienesta pakāpēm un prokurori var tikt uzskatīti par tādām personu grupām, kas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos ar Biroja amatpersonām.

Tāpat Satversmes tiesa norāda, ka apstrīdētā norma, t.i., Likuma 3.panta 3.punkts paredz atšķirīgu attieksmi pret Biroja amatpersonām salīdzinājumā ar Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm un prokuroriem, jo abām pēdējām personu grupām normatīvie akti, t.i., Likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm” 3.panta pirmās daļas 1.punkts un Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkts izdienas stāžā ieskaitāmo laiku neierobežo tikai ar Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēto periodu, bet ļauj izdienas stāžā ieskaitīt arī Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas iestādēs nodienēto laiku. Pie šādiem apstākļiem Satversmes tiesa izvirzīja uzdevumu pārbaudīt, vai atšķirīgai attieksmei ir objektīvs pamats jeb leģitīms mērķis un vai likumdevējs ir ievērojis samērīguma principu; tātad vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi.

Kaut arī apstrīdētajā normā ietvertais regulējums varētu būt bijis saistīts ar nepieciešamību nodrošināt to, lai Biroja amatpersonas būtu lojālas valstij, Satversmes tiesas ieskatā, dienests Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs pats par sevi nevar liecināt, ka persona būtu darbojusies pret Latvijas Republikas interesēm, vai raksturot personas attieksmi pret Latvijas

	<p>Republiku, jo personas šajās iestādēs dienot, veica dažādas funkcijas. Pat, ja dienests Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs kādos konkrētos gadījumos tiešām varēja radīt šaubas par personas lojalitāti valstij, šā dienesta neieskaitīšana izdienas stāžā tomēr nebija piemērots līdzeklis tam, lai nodrošinātu Biroja amatpersonu uzticību valstij (Latvijas Republikai). Proti, neieskaitot attiecīgo laiku personas izdienas stāžā, bet ļaujot personai strādāt Birojā, lojalitātes mērķis netika sasniegts (<i>sk., sprieduma 14.punktu</i>).</p> <p>Tāpat Satversmes tiesa vērš uzmanību, ka pirms Biroja izveidošanas tam nodotās funkcijas veica dažādas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādes. Tātad nav saskatāms pamatojums tam, kāpēc personai, kura pēc Biroja izveidošanas turpinājusi darbu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs, izdienas stāžā var ieskaitīt Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēto laiku, bet personai, kura pēc Biroja izveidošanas darbu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nomainījusi pret darbu Birojā, turklāt, veicot vienas un tās pašas funkcijas, šo laiku izdienas stāžā ieskaitīt nevar (<i>sk., sprieduma 15.punktu</i>). Tādējādi Satversmes tiesa, neatrodot nekādu saprātīgu un objektīvu pamatojumu atšķirīgai attieksmei pret Biroja, Valsts policijas un prokuratūras amatpersonām izdienas stāža noteikšanā, atzina apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 91.pantā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam un līdz ar to arī Satversmes 109.pantam jeb pamattiesībām uz sociālo nodrošinājumu, kurā ietilpst ar likumu izveidota izdienas pensiju sistēma kā valsts sociālās drošības sistēmas sastāvdaļa.</p> <p>Ņemot vērā, ka Satversmes tiesas spriedums un tajā sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija ir obligāta visām valsts un pašvaldību institūcijām (arī tiesām) un amatpersonām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām¹, Birojs ir sagatavojis atbilstošu likumprojektu – grozījumu Likuma 3.panta 3.punktā. Likumprojekta spēkā stāšanās gadījumā Likuma 3.panta 3.punkta saturs būs gramatiski un sistēmiski saskaņots arī ar Likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm” 3.panta pirmās daļas 1.punktu un Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktu, proti, ar vārdiem „laiku, kas nodienēts Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs” saprotot gan laiku, kas nodienēts Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs, gan – Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs.</p>
3.	<p>Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas</p> <p>Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs.</p>

¹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VI nodaļa. Tiesa. VII nodaļa. Valsts kontrole. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2013., 140.lpp.
KNABanot_300715_KNABAIPL; Likumprojekta „Grozījums Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonu izdienas pensiju likumā” anotācija

4.	Cita informācija	Nav.
----	------------------	------

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu		
1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	Sabiedrības mērķgrupa – Biroja amatpersonas un personas, kuras nākotnē varētu pildīt Biroja amatpersonas pienākumus un kuras savulaik dienējušas Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs.
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	Ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu netiek prognozēta.
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Likumprojektā ietvertajam tiesiskajam regulējumam nav ietekmes uz administratīvajām izmaksām.
4.	Cita informācija	Nav.

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem					
Rādītāji	n-tais gads		Turpmākie trīs gadi (euro)		
	saskaņā ar valsts budžetu kārtējam gadam	izmaiņas kārtējā gadā, salīdzinot ar valsts budžetu kārtējam gadam	n+1	n+2	n+3
			izmaiņas, salīdzinot ar kārtējo (n) gadu	izmaiņas, salīdzinot ar kārtējo (n) gadu	izmaiņas, salīdzinot ar kārtējo (n) gadu
1	2	3	4	5	6
1. Budžeta ieņēmumi:	0	0	0	0	0
1.1. valsts pamatbudžets, tai skaitā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	0	0	0	0	0
1.2. valsts speciālais budžets	0	0	0	0	0
1.3. pašvaldību budžets	0	0	0	0	0
2. Budžeta izdevumi:	0	0	0	0	0
2.1. valsts pamatbudžets	0	0	0	0	0
2.2. valsts speciālais	0	0	0	0	0

budžets					
2.3. pašvaldību budžets	0	0	0	0	0
3. Finansiālā ietekme:	0	0	0	0	0
3.1. valsts pamatbudžets	0	0	0	0	0
3.2. speciālais budžets	0	0	0	0	0
3.3. pašvaldību budžets	0	0	0	0	0
4. Finanšu līdzekļi papildu izdevumu finansēšanai (kompensējošu izdevumu samazinājumu norāda ar "+" zīmi)	0	0	0	0	0
		0	0	0	0
		0	0	0	0
5. Precizēta finansiālā ietekme:	0	0	0	0	0
5.1. valsts pamatbudžets		0	0	0	0
5.2. speciālais budžets		0	0	0	0
5.3. pašvaldību budžets		0	0	0	0
6. Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins (ja nepieciešams, detalizētu ieņēmumu un izdevumu aprēķinu var pievienot anotācijas pielikumā):	Likumprojekts šo jomu neskar.				
6.1. detalizēts ieņēmumu aprēķins					
6.2. detalizēts izdevumu aprēķins					
7. Cita informācija					

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	<p>Paziņojums par sabiedrības līdzdalības iespējām publicēts 2015.gada 31.jūlijā Biroja mājas lapā sadaļā „Tiesību akti” (apakšsadaļā „Tiesību aktu projekti”; atrodams šeit: http://www.knab.gov.lv/lv/legislations/projects/).</p> <p>Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumu Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības</p>
----	--	---

		plānošanas procesā” 7.4. ¹ apakšpunktu un 13.punktu rakstveida viedokli bija lūgts sniegt līdz 2015.gada 14.augustam. Likumprojekts un tā anotācija pēc izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē būs publiski pieejama arī Ministru kabineta mājas lapā sadaļā „Tiesību aktu projekti”.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	Līdz likumprojekta izsludināšanai Valsts sekretāru sanāksmē iebildumi vai priekšlikumi [nav/ir] saņemti.
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	<i>Attiecināms, ja būs saņemti rakstveida viedokļi (iebildumi vai priekšlikumi) līdzdalības procesa ietvaros.</i>
4.	Cita informācija	Nav.

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām

1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Labklājības ministrijas padotībā esoša valsts tiešās pārvaldes iestāde – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra daļā par Biroja amatpersonu izdienas pensiju piešķiršanu un izmaksāšanu.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	Likumprojekta izpilde neietekmēs pārvaldes funkcijas vai institucionālo struktūru. Saistībā ar likumprojekta izpildi nav nepieciešams veidot jaunas institūcijas, likvidēt vai reorganizēt esošās. Likumprojekta izpilde neietekmēs institūcijai pieejamos cilvēkresursus.
3.	Cita informācija	Nav.

Anotācijas IV un V sadaļa – projekts šīs jomas neskar.

Ministru prezidente

L.Straujuma

Vīza: Korupcijas novēršanas un
apkarošanas biroja priekšnieka p.i.

I.Jurča

2015.08.03. 13:18

1581

A.Aļošina

67356165-229, anna.alosina@knab.gov.lv